

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba - Puerto Rico, y Extranjer, 5

ARMONÍAS REGENERADORAS

SOLEMNE ADJUDICACIÓ
de la vara d' arcalde de Barcelona.

CRONICA

UNA VARA D'ARCADE

Al primer tapón... ¡xarrupa!—com deya aquell que volia parlar castellà sense saberne.

Y'l primer tap del nou govern ha sigut la qüestió de l' Arcaldia de Barcelona. Per espay de deu ó dotze días ens han fet assistir á una exhibició boja de cinematógrafo ab cada quadro de contorsions y ab cada escena de tamborellas, que 'ls ulls encare 'ns fan pampallugas. ¡Mare de Deu Santissima, quín espectacle!...

Encare 'm sembla que 'ls veig. L' hereu Ferrer y en Vilahemrigut agafan el tren y cap á Madrid faltan silvelistas. A la cara se 'ls llegeix lo que pensan: «Ha arribat la nostra. Ara á Madrid ens donarán l' esombra, y ja veurán quina manera de fer disapte! ¡Tremolin els pantorrillistas!...»

Pel camí l' hereu Soler se treya las moltas cartas que durant aquests últims temps li havia escrit l' home de la daga. Y en Vilahemrigut vinga repassarlas ab l' atenció escuradora del advocat que veu desseguida, l' desllorigador dels assumptos—Si, no hi ha dupte—murmurava—aixó son lletres á la vista.

Van arribar á Madrid, y la primera visita va ser per D. Paco.

—Sr. Silvela—va dir l' hereu Ferrer—tinch el gust de presentarli al arcalde de Barcelona.

L' home de la daga va ferse dos passos enrera al rebre aquell disparo á *quema-ropa*. Passada la primera sorpresa, la freda somrisa reaparegué en sos llabis, y digué:

—Bueno... bueno... Ja 'n parlarém de aquest assumpto... Ja 'n parlarém llargament... Entre tant no olvidin una cosa: els bons amichs son per las grans ocasions.

—Naturalment!...—digué l' hereu Soler ab candidés interpretant en benefici propi aquesta máxima. Pero en Vilahemrigut, mes llest, estarrufá 'l nas pressentint un serio contratemp. L' estarrufá de tal manera, ab tanta forsa, que aixís se li ha quedat. Y ara, per temps que passi, sempre mes semblará qu' ensumi.

Prompte varen persuadirse de que arribavan tart. L' hereu Pantorrilles els havia guanyat per má. Ab las sevas trassas y manyas s' havia fet seu al home de la daga.

Perque la qüestió es ben clara. ¿Qué vol en Silvela? ¿Qué necessita 'l govern? Guanyar las eleccions á tota costa. Regeneració, selecció, purificació, moralisació... Tonterías y raves fregits. Aixó's diu per engatussar als ximpls. Els homes positius no 'n fan cap cas. Y ademés, desde las alturas del poder las perspectivas cambian completament, y l' eco de las promesas més serias se desvaneix en l' immensitat del espay.

L' hereu Pantorrilles es l' home que 's necessita. Ningú com ell ha sapigut ferse amo absolut no ja de un partit, sino de tot un poble. No 's mou la fulla de un arbre sense 'l seu consentiment. Ell fá y desfa. Ell dispensa favors ó reparteix perjudicis á la mida del seu capritxo. Ell disposa de un núcleo de barristas, que may dihen que nó. Ell té montada la máquina electoral, ab sas palancas de violencia quan se fá necessari l' empleo de la forsa; ab sos jochs de cubilets quan n' hi ha prou ab la trampa; ab sas espitas de gasos pestilents, quan precisa allunyar dels colegis electorals á las personas decents y de nas una mica delicat.

—Donchs aquesta máquina poderosa—va dir—que avants servia per en Cánovas, es per vosté, se-

nyor Silvela. Disposi d' ella y de mí. Disposi de mí y de tots els que 'm segueixen.

Y l' home de la daga va acceptarla, sense recordarse ni de las promesas fetas, ni dels amichs guanyats en los temps tristos del pelegrinatje pels árits deserts de l' oposició. Las promesas el vent se las emporta; y en quant als amichs, ja se sab, y desde llavors no diu altra cosa:—Els bons amichs, son per las grans ocasions.

Arribá, per fi, l' hora de la batussa.

L' hereu Ferrer, tiesso y obstinat ab el séu Vilahemrigut, y l' hereu Pantorrilles cridant mes fort que may:—Jo hi poso 'l Coll.

Y ara 'ls ministres que trihin.

Los dos competidors s' agatan als faldóns de 'n Silvela, y estirada va y estirada vé.

—Senyors—crida D. Paco—vagin ab cuidado: mirin que 'm farán malbé l' uniforme.

¡Quina situació mes interessant per tot un president de Consell de Ministres!... ¡Quina instantánea mes caya pel cinematógrafo!... A durar algún temps mes aquellas estiradas, la casaca se li transforma en jech.

A lo millor se presenta en Polavieja. Aquí vé l' home que 's necessita. El general del Morro-fort. Ell ho arreglará tot, mal algú tinga de pagarli 'l pato.—*A ver, cuatro hombres... y que le fusilen!*... Brrr!

L' hereu Soler va veure 'l cel obert, en quant el general cristiá, li va dir:—Tentú rahó; la regeneració á Barcelona ha de comensar ab l' anulació completa y absoluta del hereu Pantorrilles. O bé 's fa aixís, ó jo 'm retiro del ministeri.

Llavors la brega va entaularse entre l' home de l' espasa y l' home de la daga. Va ser un assalt en tota regla. Als companys de ministeri la pell se 'ls tornava de gallina. En Dato estava nerviós; en Pidal s' encomenava á Déu devotament; el pobre senyor Durán y Bas suava d' angunia: el suor del front li regalimava pel nas, y 'ls lentes se li entelavan y li queyan.

—No hi veig res... No hi veig res...—deya don Manuel.

Y afegia ab veu anguniosa:—Vaja, que aixó es mil vegadas pitjor que á la Universitat, quan els estudiants trenca els vidres... Mare de Deu, Mare de Deu ¡y que 'n son d' exigents y comprometedors els meus paisáns!...

Aquell desafío á mort que havia de acabar ab l' home de la daga ó ab l' home de l' espasa, va terminar de una manera bufa per medi de un armistici.

Els dos rivals, cansats sens dupte de esgrimir unas armas en tan mal estat, que ja ni talian ni punxan, varen convenir bonament, en prescindir del candidat del hereu Soler y del candidat del Hereu Pantorrilles. Ni en Vilahemrigut, ni en Coll. La vara de Barcelona será per un tercer.

—Vaja, D. Manuel, vosté qu' es barceloní, donguins alguns noms.

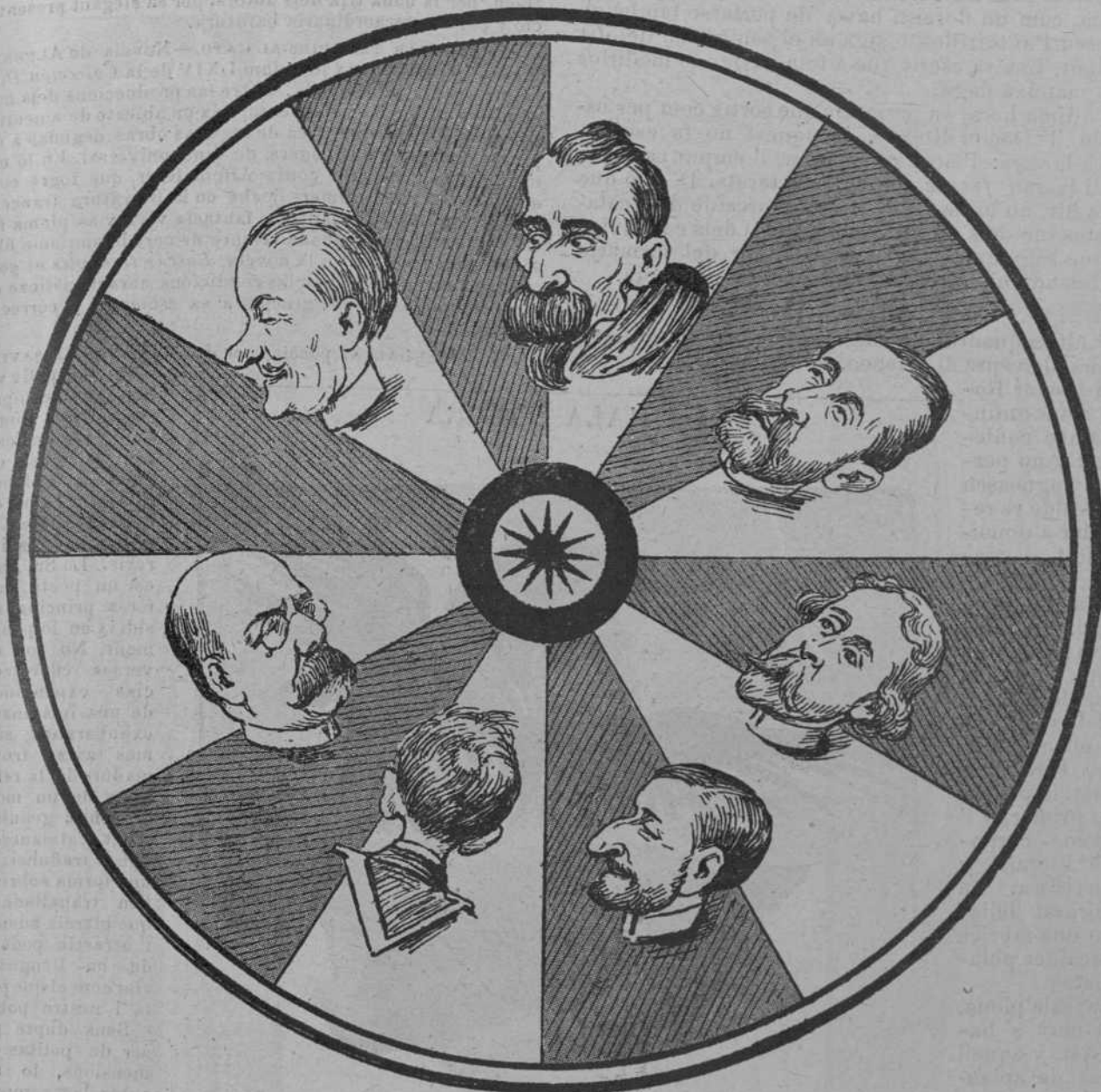
—Ja 'n tinch un: en Güell. Es molt rich, molt bon xicot, y será molt ben vist pels catalanistas. Fins las ayguas de Garraf, quan se 'n enterin se tornarán potables.

L' hereu Pantorrilles quan va saberho 's posá á riure mestíficament. Perque no ignora ell, qu' en Güell es de aquells panxa-contentos que dihen sempre:—A mí que 'm deixin estar tranquil á casa, y qui tingui mals-de-cap que se 'ls passi.

Després de 'n Güell, en Robert.

Campeó de l' Económica en sas bregas contra l' Hereu Pantorrillas, era un enemich mes temible per

LOS CANDIDATS A L' ARCALDÍA

Després de set ó vuyt días
d' está estirantse 'ls cabells,
per acabar la disputa
s' ho han fet á blanchs y vermells.

la seva actual significació que no pas per las sevas dots d' energia. Regidor va ser anys enrrera, y no va fer res de particular... Es á dir, sí: va omplir de metjes amichs seus, la Casa Gran. El Cos médech municipal es obra seva.

Pero 'l Doctor Robert, pera ser arcalde, exigeix que li donguin un Ajuntament fet exprés. Als regidors de avuy 'ls té á tots per tarats y 'ls exten, de bonas á primeras, la papeleta de defunció.

Davant de aquesta resolució, l' hereu Pantorrilles torna á somriure mefistólicament, y fa l' ullet al home de la daga, com volguentli dir:

—Crech qu' hem trobat el desllorigador. En aquest negoci, tots els camins van á casa meva.

Y 'ls ministres diuhen:

—Tantem l' última proba: acudim á n' en Girona. Gran idea!

No sé si tocava 'l violí ó 'l redoblant, quan van portarli la noticia de que 'l govern havia pensat ab ell com á plat de tercera taula. D. Manuel, sense dei-

xar l' arquet ó las baquetas va dir:—Molt bé está: m' hi pensaré.

Y al primer cop d' ull ho va veure que se 'l volian rifar.

—Si que sería bonich!—va dirse.—En Durán y Bas al ministeri... y jo á l' arcaldia de Barcelona? ¿Per quí m' han pres?... Si 'm cridessin pel ministeri de Hisenda, menos mal... Pero per l' arcaldia... ¡Vaya uns oferiments de fer!...

Vinga, vinga 'l violí:—nyigu, nyigu, nyigu, calsas de papé...»

En vista de aquest contratemps, l' Hereu Pantorrilles ja 's menjava la partida.

No podent el govern trobar un arcalde á la seva satisfacció—pensava—no tindrà més remey que deixar que l' Ajuntament mateix se 'l nombri. Y 'ls regidors actuals, en sa inmensa majoria, lo mateix els conservadors que 'ls fusionistas son pessas de la meva máquina... ¡y molt bonas pessas!...

Aixó anava barrinant, quan en Silvela, que s' havia portat com un florentí ab els seus amichs de la vigilia, com un florentí havia de portarse també ab l' Hereu Pantorrilles, ó siga ab el seu amich del dia següent. Estava escrit que á tots havia de medirlos ab la mateixa daga.

A última hora, va permetre que sortís com per escotilló 'l Doctor Robert. Ja aquest no fa escarafalls á la vara: l' accepta, la pren, l' empunya sense que li fassan *frente* 'ls regidors tarats. D' alló que havia dit, no hi ha res. Ell serà l' arcalde dels catalanistas (no dels de *La Renaixensa*) dels catalanistas que segueixen com gossets l' olor del formatge de Holanda que porta á la butxaca en Polavieja.

* * *

L' últim quadro cinematogràfic va presentarse dimars al vespre al Ateneo.

El Doctor Robert tenia anunciada una conferencia y no perque l' haguessen fet arcalde va renunciar á donarla. Molt al contrari. Allí li esperava la gran ovació. Lo saló estava plé degom á gom, y als crits de «¡Visca l' Arcalde!» va ser rebut el conferenciant. Perque está vist: lo primer es lo primer, y l' Ateneo, corporació literaria y científica, ha inaugurat felisment una fàbrica d' arcaldes polaviejistas.

La sala plena, com may s' havia vist, y aquell esclat de aplausos y ovacions va fer exclamar ab tristesa á un dels catalanistas purs, á un dels catalanistas de la colla de *La Renaixensa*:

—Teniu: tot just acaban de nombrarlo arcalde, y qualsevol diria, que ja han entrat al Ateneo las brigadas municipals!

P. DEL O.

LLIBRES

CUENTOS DE VARIAS ÉPOCAS, por A. R. Chaves.—Forma 'l volum LXIII de la popular *Colección Diamante*.—Conté disset narracions interessantissimas, en algunas de las quals l' autor fa reviuire ab gran riquesa de color y castis carácter els temps que foren, mostrant una predilecció especial per l' últim período del sigle anterior y la primera época del present.

Si 'l Sr. Chaves no tingués fama ben guanyada d' escriptor correcte é ingeniós y d' excelent pintor de tipos y costums, se la conquistaria ab qualsevol de las narracions contingudas en lo volum, totas plenas de vida y de interés.

L' obra, en conjunt, pot figurar dignament al costat de las millors de la nutrida biblioteca que corre en mans de tothom, per la bona tria dels autors, per sa elegant presentació y per sa extraordinaria baratura.

... BUSCAR TRES PIÉS AL GATO.—Novela de ALFONSO KARR.—Constituheix lo volum LXIV de la *Colección Diamante* avants mencionada. Entre las produccions dels mes populars autors nacionals cumpleix un objecte de amenitat la inclusió en la biblioteca de algunas obras degudas á reputats escriptors extrangers, de fama universal. En lo número de aquests s' hi conta Alfons Karr, que lográ conquistarse un dels primers llocs en la literatura francesa ab sa imaginació brillant, sa fantasia viva y sa ploma fácil y lleugera, impregnada sempre de cert humorisme filosófic molt sabró. En la novela *Buscar tres piés al gato* quedan posadas de relleu las condiciones caracteristicas de tan celebrat escriptor, gracias á sa esmerada y correcta traducció.

... MENUDALLA, poesias per JOAN PONS Y MASSAVEU

—En un petit volum van comprises un bon número de substanciosas composicions, degudas al aplaudit escriptor, tan conegut y celebrat en nostres circuls literaris. Lo Sr. Pons es un poeta, qual forsa principal resideix en lo pensament. No son sos versos eflorescencias expontáneas de una imaginació exuberant, sino mes aviat fruyts madurs de la reflexió y de un modo de sentir genuinament catalanesch, que s' traduheix en una forma sobria y ben treballada y que ofereix ademés l' atractiu poderós de un llenguatge clar com el que parla 'l nostre poble.

Sens dupte per ser de petites dimensions, lo seu autor las comprén baix la modesta denominació de *Menudalla*; mes atinent al seu mérit real y positiu, las mes d' ellas resultan bastant gr-

LA MALA SOMBRA

Mentres aquest papamoscas sobre nosaltres tinguém, per llums y llums qu' encenguém sempre estarem á las foscas.

nadas.

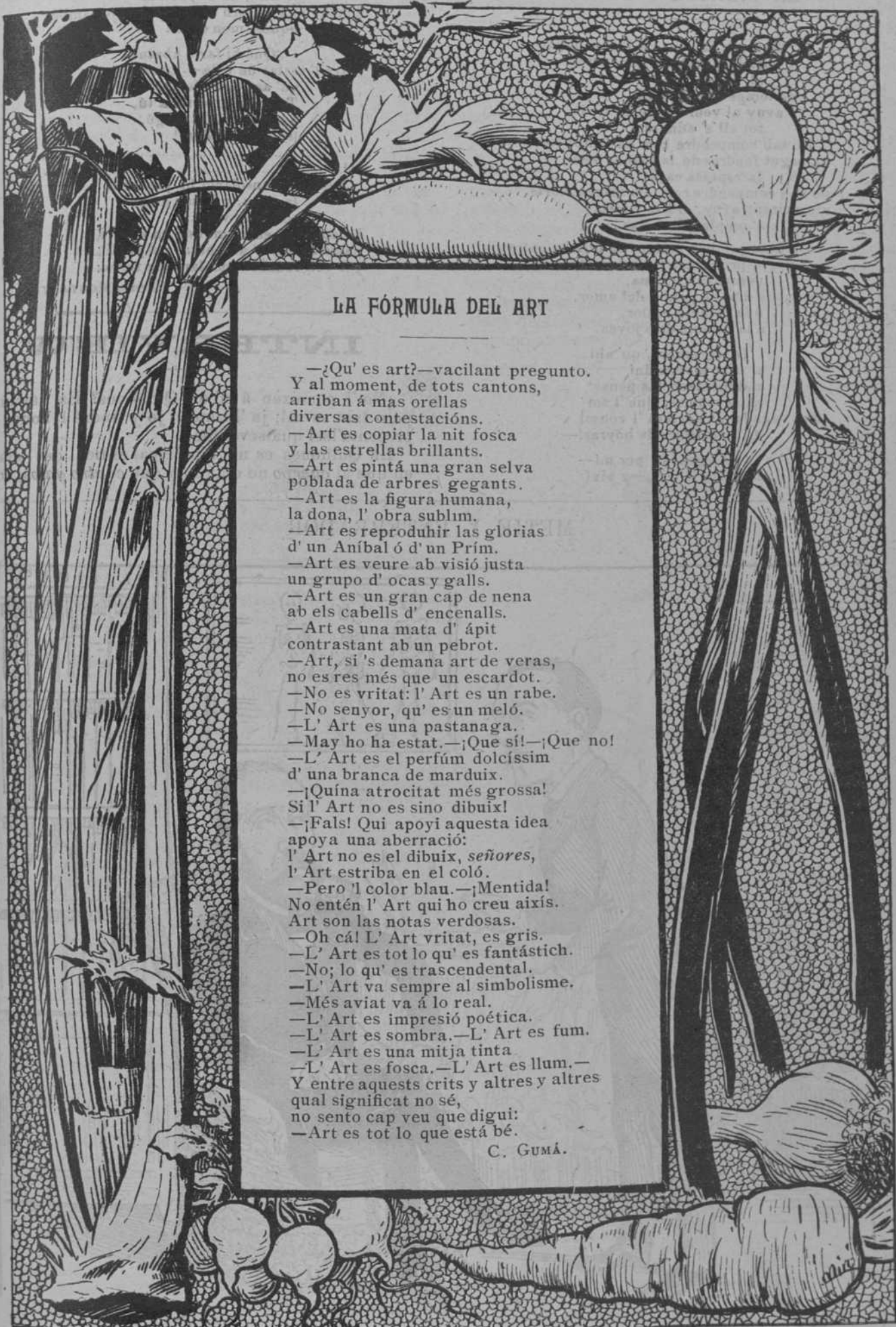
ALTRES LLIBRES REBUTS:

NAPOLEÓN—por A. Dumas (padre).—Un tomo mes, y no poch interessant, afegit á la copiosa colecció que de aquest popular autor vé publicant la casa Tasso.—L' obra está correctament traduhida al castellá per D. E. L. de Verneuil.

UTIL.—(Anuario).—*Novisima reseña de las principales corporaciones y entidades de Barcelona, extensiva en parte á las provincias catalanas; seguida de importantes conocimientos y numerosos datos de especial interés á todas las clases sociales, un extracto de Leyes, Reglamentos y otras varias notas, recopilada por D. JOSÉ MARÍA ARNAU DE DRUMÉN, procurador de los Tribunales.*

... RETORN (*El repatriat*).—Quadro dramàtic en vers original de D. MANUEL ROVIRA Y SERRA, estrenat á Romea la nit del 30 Desembre de 1898.

RATA SABIA.

LA FÓRMULA DEL ART

—¿Qu' es art?—vacilant pregunto.
 Y al moment, de tots cantons,
 arriban á mas orelles
 diverses contestacions.
 —Art es copiar la nit fosca
 y las estrellas brillants.
 —Art es pintá una gran selva
 poblada de arbres gegants.
 —Art es la figura humana,
 la dona, l' obra sublim.
 —Art es reproduhir las glorias
 d' un Aníbal ó d' un Prím.
 —Art es veure ab visió justa
 un grupo d' ocas y galls.
 —Art es un gran cap de nena
 ab els cabells d' encenalls.
 —Art es una mata d' ápit
 contrastant ab un pebrot.
 —Art, si 's demana art de veras,
 no es res més que un escardot.
 —No es vritat: l' Art es un rabe.
 —No senyor, qu' es un meló.
 —L' Art es una pastanaga.
 —May ho ha estat.—¿Que sí!—¿Que no!
 —L' Art es el perfúm dolcíssim
 d' una branca de marduix.
 —¡Quina atrocitat més grossa!
 Si l' Art no es sino dibuix!
 —¡Fals! Qui apoyi aquesta idea
 apoy a una aberració:
 l' Art no es el dibuix, señores,
 l' Art estriba en el coló.
 —Pero ¡l color blau.—¡Mentida!
 No entén l' Art qui ho creu aixís.
 Art son las notas verdosas.
 —Oh cá! L' Art vritat, es gris.
 —L' Art es tot lo qu' es fantástich.
 —No; lo qu' es trascendental.
 —L' Art va sempre al simbolisme.
 —Més aviat va á lo real.
 —L' Art es impresió poética.
 —L' Art es sombra.—L' Art es fum.
 —L' Art es una mitja tinta
 —L' Art es fosca.—L' Art es llum.—
 Y entre aquests crits y altres y altres
 qual significat no sé,
 no sento cap veu que digui:
 —Art es tot lo que está bé.

C. GUMÁ.

LA MORT DE L' HIVERN

Ara que fa bon dia l' han llevat
y voia la finestra l' han posat
al pobret avi
de temps que feya llit
y avuy al veure lo jardí florit
tot ell s' admira.

No sab compendre com en temps tan breu
ha pogut foudres de la blanca neu
la espessa capa;
no sab compendre com els arbres morts
ressucitant avuy, ardits y forts
s' omplan de fullas....

De prompte boy saltant sa filla ha entrat;
—Pare, la primavera ha retornat,—
contenta exclama,
—som als dias de goig y del amor,
á la estació millor,
á la estació dels joves.

¡Alegrémnos, qu' ahi
el trist hivern fini
enduhentsen las penas!
¡Alegrémnos, que 'l sol
altra vegada 'ns pertará 'l consol
brillant lliure de boyras!—

—Alégrat tú per mí—
contesta 'l vell,—y així

serás ditxosa;
jo filla, no hi puch sé
donchs ab l' hivern Deu vól que jo també
aquest mon deixi.

¿Qué hi faria abatut
entre l' esclat de vida y joventut
qu' ara 'm rodeja?
Tens qui t' estima tú,
á mí no 'm vol ningú,
¡sols el sepulcre!

Debadas consolarlo ha procurat
la noya, y l' han deixat
sol altra volta.

De cop resa entenent que va á mori,
passa un vol d' aurenetas pel jardí...
y 'l vell rodola tremolant per terra.

ANGEL MONTANYA.

INTERVIEW

¿No 'l coneixen á n' en Quiñones? Es llástima,
pero tant se val; ja 'l conech jo y tindré l' honor de
presentá'lsel qualsevol día.

En Quiñones es un municipal antich, del temps
en que al *cuerpo* no eran mes que *cuatro gatos*, com

METJE Y ENTERRADOR

—Apa, despatxi, senyor Robert, que després de vosté entraré jo.

diu ell en la intimitat, lamentantse del excessiu número de companys que ab motiu del engrandiment de Barcelona han ingressat al regiment que avuy governa 'l general Vilaseca.

Donchs, l'altre día vaig trobarlo, y sapiguent que per ell no hi ha secrets, perque gat vell com es, en Quiñones es capás d'endavinar fins lo que pensan el Fivaller y 'l don Jaume de pedra que decoran la fatxada de la Casa gran, vaig deturarlo, ab la santa intenció de ferlo cantar.

—Y bé, Quiñones—vaig dirli de bonas á primeras, sense donarli temps de repensarse ó de qué, imitant als grans personatjes polítics, se 'm tanqués en la *más absoluta reserva*,—y bé ¿qué me 'n diheu del nou arcalde?—

Lo municipal, que ab la freqüentació gratuita dels teatros ha vist molts artistas dramátichs de mérit y sab lo que val una bona mímica usada ab sobrietat, va posar els ulls en blanch y deixá caure 'ls brassos.

—¿Qué vol que le diga, pobre de mí!

—¿No hi teniu fe?

—Fé... fé...! Ya no tengo en nada ni en ningún. ¡He visto puchar á tantos entre los aplausos de la chent, para verlos caer después entre los xiulets de los mismos que les havian aplaudit!...

—Oh, es que dihen qu' en Robert... ¿Cóm us sembla que comensará?

—En cuanto á eso, ya puede chugarse lo que quiera: comensará lo mismo que los otros. El bastón de l' arcaldía siempre tiene el mismo mánech.

—¿Qué voléu dir?

—Pues muy senzill! Empezará por querer moralizarlo tot y parlará mucho de reorganizar los serveys, d'encauzar l' administració y de arreglar eso de los consums; dictará órdenes als tranvías, als cotxeros, als guardias, als vichilants y á todo bitxo vivent; visitará el matadero, las obras de las cloacas, el empedrat de Gracia y el Cementiri nou, removerá el expedient de la plaza de Catalunya, el del desvío de la Riera de 'n Malla y el de la reforma; ordenará que se visure el peix y se inspeccione la carne; hará que se revisen las medidas y que se castiguen los fraudes del vi y del pa; pero una vez mandado, ordenado y resuelto todo esto, sobre el papel... salut y ruedé la bola.

—¿Qué?

—Los serveys no se reorganizarán, l' administració continuarà fuera de cauce y los consums seguirán desarreglats; los tranvías, els cotxeros, els vichilants y hasta els guardias haremos com siempre lo que nos dará la real gana; ni el matadero, ni en las cloacas, ni en els empedrats, ni el Cementiri habrá novetat; la riera de 'n Malla quedarà sin desviar, la plassa de Cataluña sin urbanizar y la reforma en proyecto; el peix se comerá podrit y la carne passada; els pessos serán curts y las medidas no llegarán á la talla; el pa no crecerá ni 'l vi dejará de rebre las ayguas del bautismo... y el arcalde tendrá que volverse á su casa, convensut de que aquí, mientras no 's cambihin els músicos, es inútil tener buena batuta.

—De modo, que segons vos, lo doctor Robert...

—Passará la mar de disgustos y perderrá el temps y la paciencia.

—¿Tant perdut ho veyéu aixó?

—¿Que si li veig? Ya lo puede hacer cridar por el nunci, que no lo encontrará pas.—

Aquí 'l bon Quiñones va quedarsem en una actitud tan abatuda, que fins vaig temer que se m' havia adormit.

Pero no, no dormía: meditava, condensava las sevas impresions y buscava la manera d' expressarlas en forma comprensible.

Perque 'l vell municipal té aquesta especial qualitat; á copia de sentir enrahonar als regidors, ha acabat per sapiguer explicarse al istil d' ells: devengadas, después d' un' hora d' escoltarlo, no sabrán qué ha volgut dir.

—Si no parlem més clar...—vaig fer jo per obligarlo á desembutzacar tot lo que sapigués.

—Mire usted—va dirme llavors baixant la veu, com qui va á fer revelacions d' importancia:—aquí, si se quiere chugar net y anársen al bulto, hay que hacer toch nou.

—¿Foch nou? ¿Ahónt, cóm, en quí y de quína manera?

—En la Casa gran, en la máquina administrativa, en la corporació municipal, en tot. Mientras no venga un hombre que escombe de valent, poniendo un ojo sobre los rechidors y otro sobre los empleats; mientras en aquella casa no 's cambie tot, comenzando por el asta de la bandera y acabando por las ratas dels soterranis; mientras el arcalde mani y los dependientes no obedezcan... ya pot reirse dels ar-

LO QUE DIU EN MORRIS

Nombrin en Pere ó en Tófol, vingui en Pau ó en Vicentó, aquí, pels efectes práctichs, l' arcalde sempre soch jo.

caldes nous y dels nous projectos que traen: no adelantarem un paso.

—¡Qué sab!... Diuhen que 'n Robert es un home de molta fibra.

—Bueno.

—Además, es un gran metje, y si te la sort d'endavinar el tractament...

—Aquí no cabe altre tractament que el que he dicho yo.

—¿Molt ferro?

—¡Qué ferro!... ¡Paló! Es la única medicina que pot donar resultat.—

Anava á ferli encare algunas preguntas, quan te m'obserbo qu' en Quiñones estava mirant á l'altra part de carrer ab marcada impaciencia.

—¿Qué hi ha—vaig dirli.

—Nada—'m respongué, despedintse ab molta politica:—que por allí veo pasar un carreter que me está molt agradecido, y crech que me hace señas para que vaya á pendre una copita con él.

A. MARCH.

FULLA D' ALBUM

En va de ma fantasia
pretench notas inspiradas
arrencar engalanadas
de dolsa y gentil poesia;
En vá, pretench la armonía
imitar del rierol,
y 'l trinar del rossinyol
quan joliu saltironeja,
y ab himnes d' amor festeja
la primera llum del sol....!

Y es que ma imaginació,
quan abstréta, trista y sola,
á elevadas regions vola
per cercar la inspiració
que li nega la foscó
del ambient en que vivim,
s' enfonza en un negre abím
d' apatia y de impotencia;
puig de res serveix la ciencia
sense un ideal sublim.

PEP LLAUNÉ.

LICEO

El públich tenia rahó. Els concerts del Liceo dirigits per en Mertens no han valgut la pena de assistirhi. No sé qui devia donarli entenent de omplir casi tot un programa ab pessas sevas, que per bé qu' estessin no podian produhir altre efecte que una monotonía desesperant.

Diumenje van cambiarse alguns números sense avisar previament al públich. Naturalment, alguns espectadors manifestaren el seu disgust.

Per altra part l' orquesta considerablement mermada, no podia fer lluhir la música, resultant per aquest motiu la impresió que havian de causar molt inferior á la produhida en las memorables campanyas del *Teatro Lírich*. Creyém que 'l mestre Mertens, al encarregar-se de la direcció de uns concerts tant de Quaresma, va donar probas de una excessiva condescendencia.

Del concert anunciat per ahir baix la direcció del mestre Colonne 'n parlarém la senmana próxima.

NOVEDATS

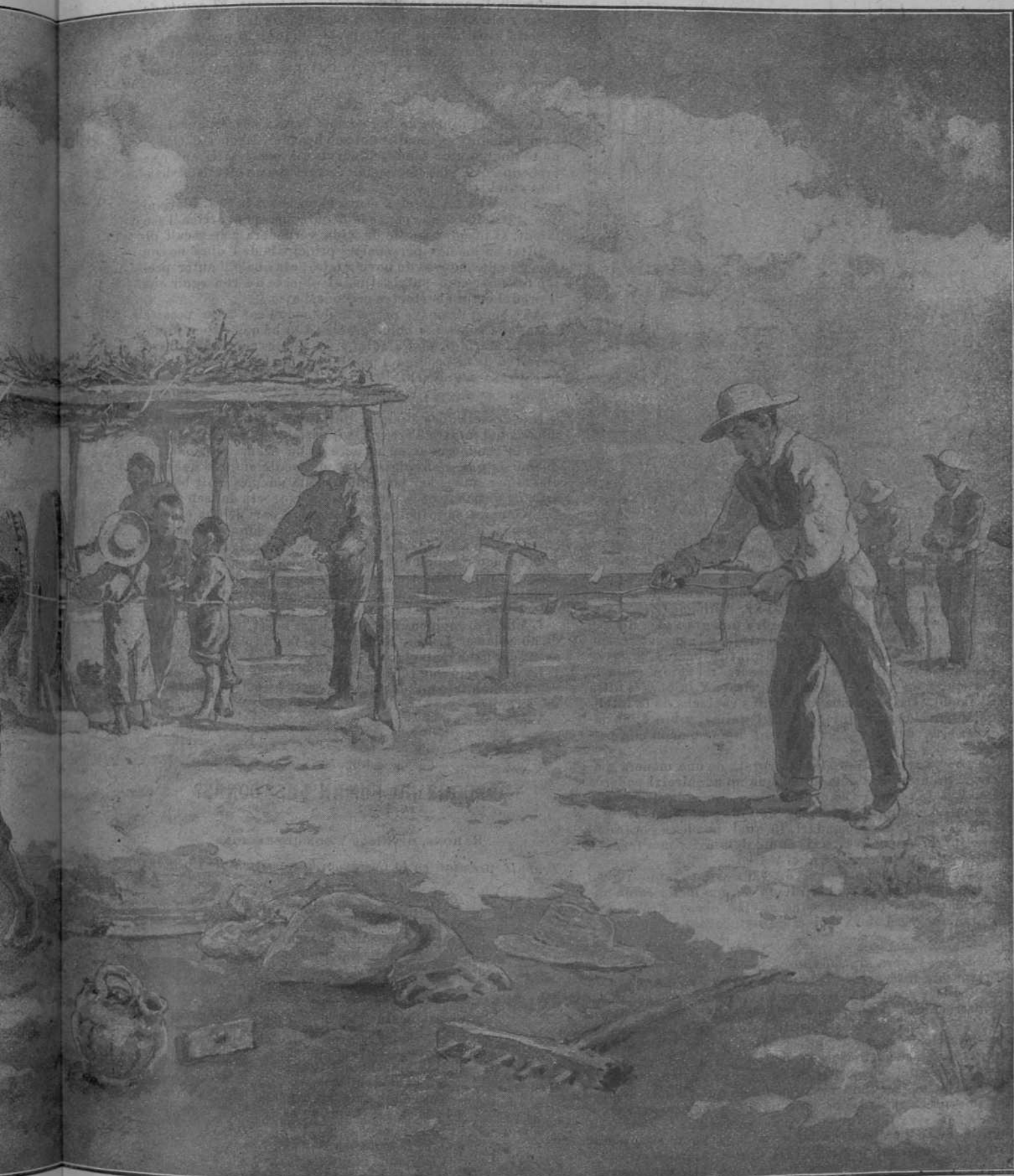
COMPANYÍA ITALIANA

Un dels millors dramas posats durant la present tempo-

INDUSTRIA

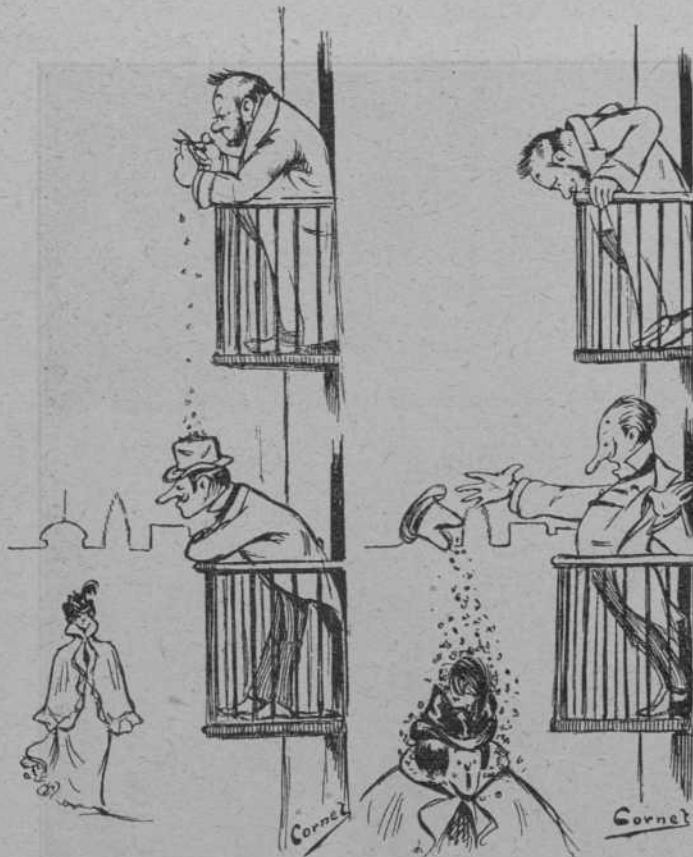

INDUSTRIAS QUE 'S PERDEN (per V. BUIL.)

Filadors de canem

TALLANTSE LAS UNGLAS

Com comensa.

Com acaba.

rada es, sens dupte, *L' Onore* de 'n Sudermann. Molt malament va arreglarlo al castellà 'l Sr. Villegas (Zeda) atenuantlo, empetitintlo, fentli perdre una gran part del seu vigor natiu. Aquestas obras magistrals, no consenten semblants profanacions: mereixen absolut respecte.

La companyia italiana la representa tal com l' autor la va escriure, en tota la seva integritat. Y la obra s filtra molt fondo, arribant fins als últims replechs de la inteligencia, per la certera intenció que l' anima, y fins á las darrereras fibras del cor pel sentiment humá que en ella palpita.

La companyia italiana la interpreta de una manera magistral. No hi ha una sola figura que no adquireixi poderós relleu y totas juntas en cada escena, en cada situació se fonen en un conjunt assombrós de vida y de color. La Mariani hi te un paper secundari, lo qual no obsta perque la representació se converteixi en un dels éxits més franchs y calurosos qu' hem vist á n' el teatro.

Apart del mérit personal de cada artista, aquest gran resultat se deu al Sr. Paladini, qu' es un insuperable director d' escena. Tal com se posan las obras á *Novedats* resultan una verdadera delicia de naturalitat y ajust.

Andreina l' obra aixerida de 'n Sardou va trobar en la Mariani una intérprete espléndida. ¡Vaya una manera de donar vida y realitat al tipo de dona enamorada, gelosa de las distraccions que s permet el seu marit ab una bailarina! A través de tots els actes, lluheix la gran actriu aquella riquesa de matissos que realsan y donan valor á las més variadas situacions de l' obra, sense descompondre ni un sol instant el personatge, ni denotar el més mínim esforç per realzarlo. Els poderosos medis de que disposa la gran actriu son tan expontanis, que no li fan may traició. Obedients á la seva inteligencia, quan representa s diria talment que viu 'l treball qu' executa siga 'l que siga y pertanyi al género que pertanyi. De aquest rarissim privilegi 'n dona cada nit una nova proba á sos constants admiradors.

Ab *Il piccolo Lord*, comedia mansa y de bona fe (aquesta sí qu' es ben moral y hasta carrinclona!) troba ocasió la Mariani de representar de una manera admirable un baillet

de 12 anys. Ella sola y en Paladini que fa un vell Lord reganyós, pero que muda de génit ab las ingénuas monadas del seu net, donan gran atractiu á una producció infantil, que sembla imaginada y escrita pel mateix canonge Schmith, l' autor de *La capilla del bosque*, *El cestito de flores* y otras noveletas de la mateixa corda.

Seria sensible que la Mariani dediqués lo seu talent á obras de aquesta naturalesa, si no li servissen realment pera fer gala de la seva flexibilitat, realisant un verdader *tour de force*.

Lo mateix dihem de *Il Padrone delle Ferriere*, que l' senyor Paladini va escullir pel seu benefici. L' obra á Onhet no té una gota de sanch, ni nervis, ni muscles. L' autor se preocupa sols del efectisme. Y es el seu un efectisme bastant cursi.

A pesar de tot precisa veure lo mateix á la Sra. Mariani que al Sr. Paladini, pera comprendre fins ahont arriba 'l seu talent, al insuflar un alé de vida verdadera y un escalf de realitat en los dos personatjes principals de l' obra no son mes que dos figuras de novela falsa, als quals l' autor preten manejar com putxinetlis, al objecte de conseguir que li produheixin els efectes preconcebuts.

Ab aquest drama s presenta de nou el cas de la pesseta falsa, que passa per bona, gracias á lo bé que saben platejarla la Mariani, en Paladini y sos dignes companys d' art. Per aixó 'ls hi prodigá 'l públich, al final de tots els actes, una merescuda ovació.

CATALUNYA

La sarsuela *Los Mineros*, lletra de 'n Sinessi Delgado, música del mestre Torregrossa, pertany al género serio.

Es la condensació en un acte de un drama passional, ja que no de una gran originalitat, de condicions mes que suficients per interessar al públich. Está ademés molt ben escrit, no desmentint la ploma fácil y correcta del seu autor.

La música es principalment coral. Apart de una escena, en la qual s' hi destaca un petit duo, els números restants corresponen á las masses. El coro de la huelga, molt briós y de carácter bélich sigué 'l que produhí major efecte, tenint que repetir-se. Un altre coro interior, glosant motius populars de las provincias del Nort, se distingeix per son colorit y sa ternura.

L' obra, desempenyada ab bastant acert, ha sigut rebuda ab aplauso. Lo Sr. Rodriguez hi fa un paper serio y no se 'n surt gens malament.

La decoració que representa un viaducte de ferro-carril es un bonich teló qu' evidencia la maestría del escenógrafo Sr. Urgellés.

Y prou per avuy.

N. N. N.

¿PERQUÉ NO FUMAN LAS DONAS?

RAHONS, OPINIONS Y CONSIDERACIONES

Traball premiat en lo Certámen humoristich de LO LLIRI de Reus

¿Perqué no fuman las donas?
parlant ab sinceritat
vaig á demostrarho aviat
ab pocas rahons, pro bonas.

Fumá 'l sexo més hermós
que avuy la humanitat cria
jo crech, senyors, que seria
un cas bastant... fastigós.

Segur que cap currutaco
aquesta idea no abona:
¿quí la voldria una dona
que fes furtó de tabaco?...

Tota dona magre ó grassa
á la boca res li escan
hi te la boca y... ¡sant Pau!
encare li té de massa!

Em dirán las més felissas
que las dents... pro no es rahó
perque la meytat, crech jo
que las traginan postissas.

Al pensarhi 'm causa esglay,
la dona, en dirho em propasso,
que s' empipi, encare hi passo;

LA NOTA DEL DIA

pero, que pipi, ¡aixó may!
Segons una á mi 'm va dir
no tenen ellas tal vici
perque fora en perjudici
de tot el seu porvenir.

La que relacions tingués
molt poch compte li tindria
perqué tot sovint hauria
de convidá al seu promés.

Y aquest, tot fent el distret
fora tant lo que voldria
fumar de gorra, que un dia
li buscaria... 'l paquet.

Podria passar també
un escanya pits fumar-se
y desseguit marejarse
cosa que no 'ls hi convé.

Perque ab molts mals resul-
podria agafar la mona, [tats
y un cop borrarxa una dona
ni un batalló de soldats.

Un altre compromís gran
fora per ellas, pobretas,
sabent que tots els poetas
sas bocas alaban tant.

Y alló de «llabis de rosa»
y «boquetas perfumadas»
y «paraulas ensucradas»
ditas en vers ó bé en prosa,
canviaria, es natural,
tot sentintse á cada pas:

—¡Ahont vas ab aquest nas
que sembla un puro de rall!

Altres igual que una teya
fumarian sense embrassos
y treurían fum pels nassos
pitjó que una xamaneya.

Si algun jove, enamorat,
tingués de rebre un petó
el voldria, y ab rahó,
perfumat, pro no fumar.

Que l'home es molt caprit-
[xós

y vol, hasta 'l menos maco,
avants que olor de tabaco
olor de polvos d'arrós.

Jo opino, principalment,
que no han prés costum tan

[rara
perque 'l tabaco que hi ha ara
es molt car y molt dolent.

Encare que al meu entendre
algunas deuen fumar
perque n'hi ha que sens parlá
ja diuen: «déixam encendre.»

Aixó ho dich únicament
per la qu' es soltera encare,
en quant á casadas, ara
aixó ja es molt diferent.

Com que una casada té
mes atribucions, es clá
lo que veu que l'home fa
ella menos no vol sé.

No diré que totas sigan,
pero, si que molta part
fuman, y se 'n fan un fart
que hasta sembla que 'ls hi
[obligan.

No retiro lo que hi dit,
y es tant lo que s'hi acostu-
[man
que de día y de nit fuman;
si; fuman... llenya al marit.

J. STARAMSA.

ESQUELLOTS

¿Perqué tant empenyo
en disputarse l'arcaldia de
Barcelona?

Senzillament 'perque l'
Arcaldia de Barcelona es
la roda catarina de la má-
quina del caciquisme. La
vara d' Arcalde es la va-
reta de las virtuts. Allá
ahont ella toca brollan
fontes de mel y pedreras de
turró pels llaminers.

A mes de vareta de vir-
tuts es vareta mágica en
los jochs de prestidigitació
electoral. Ella evoca als
morts del cementiri y 'ls
porta á votar en massa.
Ella fa passar las actas de
regidor, de diputat provin-
vincial y de diputat á Corts
desde 'ls cubilets qu' es-
tavan plens als qu' estavan
buits. Ella es, en ff, l' ins-
trument dels grans mira-
cles.

Vels'hi aquí explicat per-
que se l' han disputada ab
tan empenyo.

**

Lo Doctor Robert l' ha
pescada.

Lo célebre Doctor, en
aquests últims temps s' ha
distingit entre 'ls catalanis-
tas que secundan la po-
lítica del general Polavie-
ja. Entre 'ls que per ser al-
guna cosa fins passen per
l' inconvenient de pronun-
ciar la jota castellana, que
no es poch sacrifici.

O sino aquí tenen als re-
naixensos que per res del
mon volen ferlo.

Respecte á la elevació
del Doctor Robert, l' altre
dia vaig pescar la següent
frasse, que no deixa de
ser pintoresca:

—Si á Madrit governan
l' home de la daga y l' ho-
me de l' espasa, just es que
á Barcelona tinguém per
arcalde al home de la llan-
ceta.

..

Ara no mes falta veure
que tal ho farà anar.

Els homes públics se
coneixen no per las parau-
las, sino per las obras. Y
per quedar com cal no bas-
ta la bona voluntat, es me-
nester ademés una gran
dóssis d' energia.

L' ESQUELLA s' disposa
á contemplarlo sense pre-
venció ni apassionaments
de cap classe.

Y cregui 'l nou arcalde,
que res sentiria tant, com
tenir que dir al ff de la
jornada:

—¡Unaltre desengany!...

—¡Ultima hora, ab la agravació de Barcelona y
l' nombrament de un nou metjel!...

Barcelona ha fet el mateix negoci qu' en Robert ab las cabras.

Un dels de *La Veu* deya á propòsit de las foradas que acostuman á fer els de *La Renaixensa*:

—Els que vagin anant al aplech de Vilassar y al aplech de Sitjes... Nosaltres anirém al aplech de la Casa Gran. Aixó, aixó es lo positiu: lo demés no passa de tauletas de torrat. Ara es quan se veurá la ventatja de haver sigut nombrat un dels nostres, conceller en cap... de taula!

En Dionis Puig acaba de tenir á París un gran triunfo.

¡Bé 'n feya de temps qu' estudiava 'ls capritxos

que ha de fer demá! Si 'l Sr. Puig hagués ofert revelar ab 24 horas d' antelació 'l número que ha de treure la grossa de Madrit, no dich jo que no hagués cridat l' atenció de tots els espanyols... Pero 'l temps?... ¡Per ventura no 'ns ho diu el Zaragosano un any per altre?

Lo Sr. Puig va agafar els trastets, y cap á París faltan meteorologistas. L' Observatori de aquella gran ciutat, foc del saber d' Europa, va obrirli las portas, facilitanhi diariament els datos d' observació que necessita 'l Sr. Puig pera formular els seus pronóstichs.

Y de bonas á primeras, ab 24 horas d' antelació, vaticina 'l brusco cambi atmosfèrich del día 7 del corrent, ab tots els séus pels y senyals y de una ma-

QUADROS POPULARS

“LOS BEBEDORES,”
Del notable pintor catalá Lluís Graner.

de l' atmósfera!... Ell no volia admetre que 'l bon temps y las tempestats sobrevinguessin per que sf. Ell creya que havia de haverhi reglas y lleys que previament determinessin els cambis atmosfèrichs. Y á descubrir aquestas lleys y á determinar aquestas reglas va dedicarse ab tota la fé y la perseverancia de un verdader sabi.

Deu anys d' experiencias y d' estudis, practicats á Granollers, ahont residia, van permétreli dir un día:

—Jo m' empenyo á pronosticar, baix una base científica, 'l temps que ha de fer, á lo menos ab 24 horas d' antelació.

Aquí á Espanya ningú se l' hauria escoltat. ¡Ves que 'ns importa als espanyols saber avuy el temps

nera tan acertada, que la premsa mes respectable de París *Le Temps*, *Le Matin*, *The New York Herald* y altres periódichs acullen ab aplauso 'l treball del Sr. Puig, y 's prestan á utilitzar los séus serveys.

Tots el tractan com se mereix, ab respecte y admiració. Lo menos que li diuen es: *sabi espanyol*. Nosaltres li dirém *sabi catalá*.

Pero 'ls que s' enorgulleixin de que 'l Sr. Puig siga de casa, cal que no perdin de vista, que per fer valer lo que sab, no ha tingut mes remey que anarse'n al extranger.

¡Ah!... ¡Es tan enrarida aqueixa atmósfera que 's respira á Catalunya!...

Diálech cassat al vol.

—¡Sabs que Barcelona está gravíssima?

DE NIT (Dibuixos de MODEST URGELL.)

—Veyám si aquest nou arcalde
sabrà protegí als serenos.

—¿Vols dir?

—Mira si n' está de mala, que hasta han hagut de cridá al Doctor Robert.

Diumenje al matí, vías tan céntricas, com la Rambla de Barcelona, varen quedar completament obscurides per espay de més de una hora. S' efectuava l' enterro de un rich.

Tranvías, ómnibus, carruatjes particulars, fins la gent que anava á peu, tothom detingut, sense poder donar un pas, mal tinguessin pressa per las sévas necessitats, pels seus negocis. S' efectuava l' enterro de un millonari.

—Y 'ls municipals, en lloch de facilitar la circulació del poble que viu, sacrificantla al enterro de un ricatxo, que may va preocuparse de altra cosa que de fer diners.

¡Vels'hi aquí un quadro que pinta al viu lo modo de ser de la capital de Catalunya!...

Llegeixo:

«El difunto obispo doctor D. Jaime Catalá y Al-bosa, ha legado á Barcelona, con destino á los Museos de historia, las medallas conmemorativas de hechos célebres que le regaló el municipio.»

Es á dir: las medallas conmemorativas de l' Ex-posició Universal, del Centenari de Colón, de la condonació del terreno de las murallas, y altres pel mateix istil, encunyadas pel mateix Ajuntament, y de las quals es de creure que l' Ajuntament ne té per vendre.

Lo bisbe Catalá devía pensar:—Ell me las va donar y jo las hi torno.

Pero aixó no es un legat: aixó es una broma póstuma.

El *Brusi* deya l' altre día que 'ls molts amichs y deixebles de 'n Durán y Bas llegirian ab gran satisfacció la Real Ordre per la qual se li concedeix la jubilació de Catedrático de Dret Mercantil de la

—Veyám si aquest nou arcalde
ens perseguirá un xich menos.

Universitat de Barcelona, y en la qual s' hi llegeix lo següent parrafo: «siendo la voluntad de S. M. que se le signifique para la concesión de un título del Reino en premio de los dilatados servicios que ha prestado á la enseñanza.»

Consti que L' ESQUELLA sense ser amiga ni deieble del docte catedràtich, veurá ab gust molt singular la concessió del títol.

Y per si val alguna cosa la nostra opinió, 'n senyalarém un que ha de agradar molt al interessat: el de *Baró de la Bleda*.

Per lo demés, permétise'ns formular un argument.

Quan se jubila á un catedràtich, es senzillament perque 'l seu estat de salut ó la seva edat avansada no li permeten desempenyar per mes temps la càtedra.

¿No es aixís?

Donchs ¿cóm s' esplica que un home inhabilitat per ser catedràtich, á causa dels anys y de las xarcras, tinga condicions físicas per desempenyar lo ministeri de Gracia y Justicia? ¿Es que 'l càrrech de ministre es menos pesat que 'l de catedràtich?

Si 'l Sr. Durán y Bas explica satisfactoriament aquesta contradicció, 'm comprometo á regalarli 'l día que 'l fassan *Baró de la Bleda*, una caixa de pansas y una arroba de pinyons.

Lo jove artista D. Enrich Pasqual, va debutar la senmana passada en lo Saló Parés, ab un bonich retrato de senyoreta, que revela felicíssimas disposicions, tant per l' actitut natural y la perfecta semblansa ab la persona retratada, com per la ben entesa entonació del conjunt.

Repasant la premsa estrangera se troban tot sovint notícias ben curiosas. Com per exemple la següent:

L' Abat Perosi, 'l jove compositor veneciá qu' en poch temps s' ha fet célebre ab sos oratoris *La resurrecció de Cristo* y *La resurrecció de Llätzer*, ha entaulat querella de injurias contra 'l periódich milanés *La Lombardía*, per haver dit aquest qu' en mitj de una ovació tumultuosa que va seguir á la execució de una de las sevas obras á l' iglesia de Sant Ambrós de Milan, una senyora entusiasta va ferli un petó á la galta.

L' Abat está molt ressentit, dihent que aixó no es cert. Lo periódich, en cambi, diu que té testimonis del fet, y que sens dupte l' Abat Perosi, qu' en aquells moments estava sumament emocionat no va adonarse'n.

Vels'hi aquí que si 's proba lo del petó de la dama, 'l místich autor dels aplaudits oratoris, que per lo vist es molt escrupulós, se veurá obligat á desfer-se de aquella carga de consciencia.

Per capellá que 's siga, quan un home no vol un petó, no té mes remey que tornar-lo.

Es curiós lo que diu un periódich:

«Cada un dels días de la senmana es de descans, segons la religió que 's profesa: el diumenje pels cristians; el dilluns pel grechs; el dimars pel persas; el dimecres pels assiris; el dijous pels egipcis; el divendres pels turchs; y 'ls dissabtes pels juheus.»

Estich segur que si visqués en Carlos Altadill y li preguntessin:—Quína religió professas?

Respondria sens vacilar:—Set y totas bonas: el dissabte soch juheu; turch el divendres; egipci 'l dijous; assiri 'l dimecres; persa 'l dimars; grech el dilluns y cristiá 'l diumenje.

Un aspirant á autor dramátich parla de llegir un drama á un empresari.

—¿Cóm se titula?—li pregunta aquest.

—Aquí está 'l mal—respón l' autor—de títol no n' hi trobo.

—Aixó ray. El drama es castellá?

—Sí senyor.

—Hi surt cap caball?

—No, senyor, no n' hi surt cap.

—Hi tocan algún timbal?

—Tampoch.

—Donchs veliaqui un bon títol: «*Sin tambor y sin caballo*.»

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*A re-nas.*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Capsu—Capas.*
- 3.ª TRENCA-CLOSCAS.—*Los aparecidos.*
- 4.ª ROMBO.

M
P A P
P E R L A
M A R I A N O
P L A T A
A N A
O
- 5.ª CONVERSA.—*Nicanor.*
- 6.ª GEROGLIFICH.—*Los petits fan petitesas.*

TRENCA-CAPS

XARADA

Bona una al revés tenia
en Rafel per son treball:
mes vingué tan gran dos-terça
que 'n quedá sense total.

J. AUBERT MANENT.

ROMBO

Primera ratlla vertical y horisontal: consonant.—Segona: peix.—Tercera: aparato per regar.—Quarta: fera.—Quinta: accident topogràfich.—Sexta: vall del Baix Ampurdá.—Séptima: consonant.

G. CASAMOR

CONVERSA

—Me van dir que la senyora Mónica estava malalta.
—Qu' es veritat, Sofia?
—No ho sé pas; però sí que m' ho va dir el noy de 'n Quím.
—Quín? El Peret?
—No: 'l que jo mateixa he dit fá poch.

JOANET AUBERT MANENT.

GEROGLIFICH

X V I
E E E E
e e e e
I A K
R G A

SISKET FARRÉ.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Corren: Apartat número 2

Obra nova **Ha sortit**

LO LLIBRE

DE LAS

CENT VERITATS

PEL POPULARÍSSIM ESCRIPTOR **C. GUMA**

Un elegantíssim tomet ilustrat per **M. Moliné.**

Preu: **DOS** ralets.

Acaba de sortir

LA FARSA

COMEDIA EN TRES ACTES

Y EN PROSA PER

ANGEL GUIMERÁ

Preu **2** pessetas.

Acaba de publicarse

TRADICIONES Y LEYENDAS
ESPAÑOLAS

UN GUERRILLERO

POR **L. GARCIA DEL REAL**

Precio: **1** peseta.

LA BOGERIA

NOVELA DE **NARCÍS OLLER**

Preu: **3** pessetas.

MEMORIAS DE UN NOTARIO

POR **M. PONT-MARTIN**

Un tomo en 4.º Ptas. **6.**

PARTICIPACIÓN DE LOS OBREROS

EN LOS

BENEFICIOS INDUSTRIALES

POR **L. ROUVIERE.**—Precio **2** reales.

PEQUEÑA ENCICLOFEDIA PRÁCTICA

DE

CONSTRUCCIÓN

Van publicados **6** tomos á Ptas. **1'50** tomo.

- 1.º Movimientos de tierras, fundaciones, andamiajes.
- 2.º Materiales de construcción (empleo y resistencia).
- 3.º Fábricas en general.
- 4.º Carpintería de armar.
- 5.º Carpintería de taller.
- 6.º Construcciones metálicas.

La colección se compondrá de **12** tomos.

TARJETAS POSTALES

Con vistas de edificios, sitios pintorescos y principales suertes de la corrida de toros.

Diez céntimos una.

La colección completa de **20** tarjetas

Ptas. **1'50.**

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LOPEZ)

Acaba de salir el tomo **64** titulado

BUSCAR TRES PIÉS AL GATO

INTERESANTÍSSIMA

Novela de **ALFONSO KARR**

Un tomo en 16.º con elegante cubierta en colores, Ptas. **0'50.**

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de corren, franca de ports. No responém d'extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

¿Qué passa?...

Esperant l'arribada del peix.

Partida de camp.

Embarch de cassadors.

Lo menjar de las vacas.

Al cap del riu.